

Bruselj, 23. november 2021
(OR. en)

14046/21

Medinstitucionalna zadeva:
2008/0140(CNS)

SOC 662
ANTIDISCRIM 99
MI 859
JAI 1255
FREMP 268

POROČILO

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. predh. dok.:	13394/21
Št. dok. Kom.:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Zadeva:	Predlog direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost – poročilo o napredku

I. UVOD

Komisija je 2. julija 2008 sprejela predlog direktive Sveta, s katero naj bi zaščito pred diskriminacijo zaradi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti razširili še na druga področja poleg zaposlovanja. S predlagano horizontalno direktivo o enakem obravnavanju naj bi dopolnili veljavno zakonodajo ES¹ na tem področju in prepovedali omenjene vrste diskriminacije na naslednjih področjih: socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom, izobraževanje ter dostop do blaga in storitev, tudi stanovanj.

¹ Predvsem direktive Sveta 2000/43/ES, 2000/78/ES in 2004/113/ES.

Velika večina delegacij je načeloma pozdravila predlog, mnogo pa jih je podprlo tudi dejstvo, da je njegov cilj dopolniti obstoječi zakonodajni okvir s horizontalnim pristopom, v katerem so obravnavani vsi štirje vzroki diskriminacije.

Večina delegacij je potrdila, da je treba spodbujati enako obravnavanje kot skupno vrednoto v EU. Več delegacij je zlasti poudarilo pomen predloga v smislu Konvencije ZN o pravicah invalidov. Vendar se je nekaj delegacij zavzelo za ambicioznejše določbe v zvezi z invalidnostjo.

Nekatere so sicer poudarile, kako pomembno je preprečevati diskriminacijo, vendar so v preteklosti podvomile v potrebo po predlogu Komisije, saj po njihovem mnenju krši nacionalno pristojnost glede nekaterih vprašanj ter je v nasprotju z načeloma subsidiarnosti in sorazmernosti. Nekatere delegacije so tudi zahtevale pojasnila in izrazile pomisleke, predvsem glede pomanjkanja pravne varnosti, razdelitve pristojnosti ter praktičnih, finančnih in pravnih posledic predloga.

Dve delegaciji sta ohranili splošni pridržek glede predloga.

Zaenkrat so vse delegacije ohranile splošni preučitveni pridržek glede besedila.

CZ in DK sta ohranili parlamentarni preučitveni pridržek. Komisija je sicer pozdravila iskanje kompromisa, vendar za zdaj zagovarja svoj prvotni predlog in ohranja preučitveni pridržek glede morebitnih sprememb predloga.

Evropski parlament je mnenje sprejel 2. aprila 2009² po posvetovalnem postopku. Po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe 1. decembra 2009 pa predlog ureja člen 19 Pogodbe o delovanju Evropske unije, kar pomeni, da je po *odobritvi* Evropskega parlamenta potrebno soglasje v Svetu.

² Glej dokument A6-0149/2009. Sedanji Parlament je za poročevalko imenoval Alice Kuhnke (SE/Zeleni/Evropska svobodna zveza).

II. DELO V SVETU MED SLOVENSKIM PREDSEDOVANJEM

Slovensko predsedstvo je maja razpravljalo o novem, celovitem kompromisnem predlogu³, nato pa predložilo usmerjevalni dopis⁴, ki vsebuje sklop vprašanj s težiščem na treh glavnih odprtih temah, in sicer: 1) *subsidiarnost*; 2) *določbe o invalidnosti (stroški izvajanja in skladnost s Konvencijo o pravicah invalidov)* in 3) *pravna varnost*. Delegacije so te teme obravnavale na neformalni seji članov in članic Delovne skupine za socialna vprašanja.⁵ Povzetek razprave⁶:

1. Subsidiarnost (zlasti člena 2(8) in 3(1–2) ter uvodna izjava 16)

- a) Ali pravo EU vzpostavlja pravo ravnovesje med subsidiarnostjo in zaščito pred diskriminacijo?
- b) Ali obstaja pravo ravnovesje med zaščito pred diskriminacijo na eni strani in varstvom pravic, kot so spoštovanje zasebnega in družinskega življenja, svoboda združevanja in svoboda tiska na drugi strani?

Več delegacij je menilo, da je bilo z najnovejšim besedilom na splošno doseženo pravo ravnovesje med subsidiarnostjo in drugimi vidiki (tj. zaščito pred diskriminacijo na ravni EU in zaščito pravic, kot so spoštovanje zasebnega in družinskega življenja, svoboda združevanja in svoboda tiska). Nekatere delegacije pa so menile tudi, da je treba besedilo še nekoliko izboljšati.

Druge delegacije so izrazile pomisleke glede subsidiarnosti in pravne varnosti ter potrdile, da je treba zaščititi pristojnosti držav članic, tudi na področjih, kot je izobraževanje.

³ Dok. 8549/21. Glej tudi dok. 9108/21 in 9109/21.

⁴ Dok. 12398/21.

⁵ 27. oktobra 2021. Zaradi posebnih okoliščin, ki so posledica pandemije COVID-19, je bila organizirana v virtualni obliki.

⁶ Več podrobnosti je v dok. 13394/21.

Nekatere druge delegacije so menile, da je besedilo preveč razvodenelo, zaradi česar je zaščita, ki jo ponuja, oslABLJena, hkrati pa so potencialno odprta vrata za diskriminacijo na področjih, kot sta zakonska in družinska zakonodaja.

Ena delegacija je tudi želela, da se v besedilo ponovno vključi pojem presečnosti.

Predstavniki Komisije je podprli sedanje besedilo kot podlago za nadaljnjo razpravo in potrdil, da je treba spoštovati načelo subsidiarnosti – ki ga je treba obravnavati v uvodnih izjavah predloga – ter vlogo Sodišča Evropske unije. V odgovor na pripombe delegacij je pojasnil:

- da so vse *komercialne* dejavnosti zajete v Direktivi v okviru ekonomije delitve;
- da je namen direktive le zagotoviti enak *dostop* do izobraževanja brez poseganja v nacionalne pristojnosti ter
- da bi lahko Direktiva zadevala le razloge za diskriminacijo, zajete v členu 19 PDEU.

2. Stroški izvajanja (zlasti člen 15 in uvodne izjave 19ca, cb in cc)

- a) Ali lahko podprete določbe, ki državam članicam omogočajo, da zaprosijo za začasno izvzetje iz zahteve po zagotovitvi razumne prilagoditve? Kako bi želeli te določbe izboljšati?**

b) Ali lahko navedete konkretne primere, ki bi jih želeli zajeti, ob upoštevanju dejstva, da je odsotnost nepotrebnega ali nesorazmernega bremena že vključena v pojem razumne prilagoditve?

Nekatere delegacije so bile v duhu kompromisa pripravljene razmisliti o začasnem izvzetju iz zahteve, da se invalidnom zagotovijo razumne prilagoditve. Vendar pa je treba razpravo o nekaterih vprašanjih še poglobiti, na primer o tem, da je treba določiti ustrezna merila in uskladiti Direktivo s Konvencijo o pravicah invalidov. Ena delegacija je kot možno alternativo za popolno začasno izvzetje predlagala začasno odložitev veljavnih kazni. Druga delegacija je opozorila, da bi lahko izvzetje omejili samo na novo blago in storitve.

Več drugih delegacij ni moglo podpreti predlaganega začasnega izvzetja, saj bi verjetno oslabilo zaščito invalidov pred diskriminacijo. V zvezi s tem so nekatere delegacije menile, da je pojem nesorazmernega bremena zadosten zaščitni ukrep pred pretirano obremenjujočimi obveznostmi. Poudarile so, da se v Konvenciji o pravicah invalidov načelo razumne prilagoditve uporablja za posebne primere in temelji na analizi nesorazmernega bremena v določenem trenutku, ter opozorile, da so bile določbe iz osnutka direktive razvodele že med prejšnjimi razpravami (npr. z odstranitvijo primarnih obveznosti na področju infrastrukture).

Ena delegacija je opozorila na konkurenčne prednosti, ki bi lahko nastale, če bi bila izvzetja odobrena v nekaterih državah članicah, druge pa bi ohranile strožja pravila.

Več delegacij je menilo, da je predlagano določbo o izvzetju treba dodatno preučiti in pojasniti.

Ob upoštevanju pomislekov delegacij glede ekonomskih stroškov izvajanja določb o invalidnosti iz Direktive je predstavnik Komisije poudaril, da bi morali za izvzetje, če naj bi veljalo kot podlaga za kompromis, veljati jasni pogoji, ki bi jih morale države članice izpolnjevati.

Več delegacij je obžalovalo črtanje pojma „dostopnost“ iz besedila, saj je to oslabilo zaščito invalidov; pojma „razumna prilagoditev“ in „dostopnost“ sta vključena v Konvencijo o pravicah invalidov. Več delegacij je tudi obžalovalo, da je bil iz besedila črtan pojem „univerzalnega oblikovanja“, ki bi zagotovil širši pristop k enaki obravnavi invalidov.

Predstavnik Komisije je podprl sedanje besedilo kot podlago za nadaljnje delo in opozoril, da prvotni predlog ni vseboval podrobnih določb o dostopnosti in da je glavni cilj zagotoviti, da dostop do različnih vsebinskih področij, ki jih zajema Direktiva, ni diskriminatoren.

c) Ali ste zadovoljni s skladnostjo sedanjega besedila s Konvencijo o pravicah invalidov?

Več delegacij je menilo, da je besedilo na splošno dovolj skladno s Konvencijo o pravicah invalidov, več drugih pa v to ni bilo prepričanih, ker se bojijo pravne negotovosti; te so posvarile pred zanikanjem ali razvođenitvijo določb instrumenta Združenih narodov.

Predstavnik Komisije je poudaril, da se Konvencija o pravicah invalidov uporablja v vsakem primeru in da bo predlagana direktiva prispevala k njenemu izvajanju, ne da bi bila sama po sebi izvedbena zakonodaja.

3. Pravna varnost (zlasti člen 2(7 in 7a))

Ali lahko podprete določbe o dovoljenem različnem obravnavanju pri zagotavljanju zavarovalnih, bančnih in drugih finančnih storitev, ki temelji na „starosti“ ali „zdravstvenem stanju, ki je lahko povezano z invalidnostjo osebe“? Če ne, kaj bi bilo treba spremeniti, da bi bili vaši pomisleki upoštevani?

Več delegacij je podprlo sedanje besedilo kot podlago za nadaljnjo razpravo, pod pogojem, da se po potrebi izboljša in pojasni. Ena delegacija je poudarila, da je treba jasno razlikovati med „invalidnostjo“ in „zdravstvenim stanjem“. Ena druga delegacija je menila, da je različno obravnavanje na podlagi „starosti ali zdravstvenega stanja, ki je lahko povezano z invalidnostjo osebe“ verjetno nezdružljivo s Konvencijo o pravicah invalidov. Druge so zatrdile, da je legitimno upoštevati starost in zdravje, na primer pri izračunu zavarovalnih premij, ter poudarile, da je treba zagotoviti objektivno in razumno naravo različnega obravnavanja. V zvezi s tem je ena delegacija poudarila tudi, da je treba obravnavati uporabo umetne inteligence pri odločanju ponudnikov storitev.

III. ZAKLJUČEK

Čeprav je bil med razpravami na podlagi najnovejšega besedila dosežen določen napredek, je jasno, da je potrebno obsežno nadaljnje delo, preden bo v Svetu mogoče doseči potrebno soglasje.